

SA Säästva Eesti Instituut

**Metsanduse Arengukava
täiendamise
strateegilise keskkonnamõju
hindamise**

aruanne

versioon 17.04.2002

Tallinn 2002

Sisukord

[Mari Lahtmets /ML/](#)

[Veronika Verš /VV/](#)

[ML: Mitu kokkuvõtet vaja on! Ptk 10 juba on.](#)

1. Lühikokkuvõte (peamised tulemused)	3
2. Sissejuhatus	<u>54</u>
3. Taust	<u>54</u>
4. SMH objekt.....	<u>65</u>
5. Metoodika kirjeldus	<u>76</u>
5.1. MAKi täiendamise valdkondlikes tegevuskavades kavandatud tegevuste strateegilise keskkonnamõju hindamine	<u>76</u>
5.2. MAKi täiendamise ja SMH protsessi avalikustamise läbiviimise hindamine	<u>87</u>
6. Hinnang kavandatud meetmete keskkonnamõjule, ehk kas ja kui võrd kavandatud meetmed aitavad kaasa keskkonnaeesmärkide saavutamisele.	<u>87</u>
7. Hinnang alternatiivsete tegevuste/meetmete valiku alustele ja põhjendustele, vajadusel täiendavad soovitused.....	<u>109</u>
8. Hinnang avalikustamise kava rakendamisele ja tulemustele, vajadusel täiendavad soovitused.	<u>109</u>
8.1. SMH programmi ja aruande avalikustamine	<u>109</u>
8.2. Hinnang MAK koostamise protsessile.....	<u>110</u>
9. Esile kerkinud probleemid SMH programmi täitmisel	<u>1513</u>
10. Kokkuvõte	<u>1513</u>
Lisad	<u>1815</u>
1. SMH programm	<u>1815</u>
2. Hindamistabelid.....	<u>1815</u>
3. Kokkuvõte laekunud ettepanekutest SMH programmi kohta ja kuidas neid arvestati programmi koostamisel	<u>1815</u>
4. MAK täienduse koostamise protsessi läbipaistvuse, huvirühmade kaasamise ja ilmnunud eriarvamuste lahendamise hindamiseks koostatud küsimustik.....	<u>1815</u>

1. Lühikokkuvõte (peamised tulemused)

Käesolev Metsanduse Arengukava täiendamise strateegilise keskkonnamõju hindamise (SMH) aruanne (edaspidi – aruanne) põhineb keskkonnaministri 15.märtisil 2002 .a. kinnitatud SMH programmil (edaspidi – programm) (lisa 1).

SA Säästva Eesti Instituut (SEI-Tallinn) moodustas aruande koostamiseks hindamiskomisjoni koosseisus Kaja Peterson (SEI-Tallinn, komisjoni esimees), Kalev Jõgiste (EPMÜ), Paavo Kaimre (EPMÜ) ja Ahto Oja (SEI-Tallinn). Tööülesanded komisjoni liikmete vahel jagati järgmiselt: K. Peterson, K. Jõgiste ja P. Kaimre hindasid kuue ekspertkomisjoni püstitatud alam-eesmärkide ja kavandatud tegevuste vastavust keskkonnaeesmärkidele ja nende võimalikku keskkonnamõju. A. Oja hindas avalikustamise kava läbiviimist MAKi täiendamise ja selle SMH protsessi läbiviimist, pöörates peatähelepanu avalikustamise korraldusele eesmärgiga tuvastada protseduuri läbipaistvus ja osalusdemokraatia heade tavade järgimist.

Keskkonnamõju hindamise komisjoni töö tulemusena valmis maatrikstabel, mille abil komisjonid liikmed hindasid kuue ekspertkomisjoni poolt püstitatud alam-eesmärkide ja kavandatud tegevuste vastavust keskkonnaeesmärkidele ning nende võimaliku keskkonnamõju suunda ja ulatust olukorras, kus neid tegevusi/meetmeid rakendama hakatakse.

Hindajate arvates vastavad ekspertkomisjonide püstitatud eesmärgid ja alam-eesmärgid keskkonnaeesmärkidele ja kavandatud tegevuste rakendumisel ilmneb valdavalt kaudne positiivne mõju (46 juhul 94-st ehk 49% juhtudest) või otsene positiivne mõju (8 juhul, vastavalt 9% juhtudest). ML:allajoonitud 1734 juhul (32%) jäi tegevuse/meetme keskkonnamõju hindajatele teadmata või ebaselgeks, hindajate arvates 9 juhul (9,7%) keskkonnamõju puudus. Potentsiaalselt negatiivse mõjuga tegevusi/meetmeid hindajad ei tuvastanud. Kuivõrd hindajad ei tuvastanud üksnes negatiivse keskkonnamõjuga tegevusi/meetmeid, siis sõltub potentsiaalselt negatiivse keskkonnamõju ilmumine eelkõige sellest, kuidas toimitakse Metsanduse Arengukavas toodud tegevuste/meetmete rakendamisel. Hindajad on oma töös osutanud mõningatele aspektidele, mida tuleks potentsiaalselt kahesuunaliste tegevuste/meetmete rakendamisel arvestada. ML:allajoonitud Ettepanekud ja soovitused on lisatud hindamistabelis vastavas lahtris.

Avalikustamine toimus vastavalt kinnitatud SMH programmi avalikustamise kavale. Esitatud kommentaaride alusel SMH programmi esialgsele eelnõule viidi programmi täiendused. Peale teistkordset avalikustamist Internetis kinnitati SMH programm. SMH aruande eelnõu valmis programmijärgse tähtaja raames ning esialgseid tulemusi tutvustati avalikkusele 05.04.02 toimunud koosolekul. VV: Mis koosolek see oli ja kellele see oli mõeldud!

MAKi täiendamise protsessi läbiviimise hindamiseks koostati küsimustik. Vastuste põhjal võib väita, et koostatud MAKi täiendosa vastab enamuse protsessis osalenud ekspertide ootustele. Samas on mitmed huvigrupid avaldanud rahulolematusest tulemusel suhtes. ML: allajoonitud Seetõttu oleks soovitatav avalikustamise viimases etapis (MAK tervikteksti koostamisel ja avalikustamisel) vältida inimeste vahelistest vastuoludest tulenevaid negatiivseid mõjusid probleemide enda lahendamiseks. Hindajad teevad VV: siin ja edaspidi suure tähega Kkeskkonnaministeeriumile ettepaneku leppida kokku ekspertkomisjonide liikmetega MAKi ulatuses ehk eesmärkide ja tegevuste/meetmete tasemes, millega arengukavas piirduks. Hindajate arvates on enamus avalikustamise käigus tõstatatud probleemidest seotud tegijate erinevate ootustega MAKi suhtes. Seda näitasid ka küsimustiku tulemused. Samuti tuleks MAKis ära määrata, kuidas ja millal ja mil viisil töötatakse välja arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks ja tegevuste elluviimiseks konkreetsed regulatsioonid ja meetmed ehk tegevuskava.

Selleks tuleks viimaste avalike koosolekute käigus kokku leppida, millise strateegilise etapiga on MAKi puhul tegemist, **ML: allajoonitud** millise detailsuse astmega jääb MAK ning millised on 1-5 kõige tähtsamad teemat, mis on enim lahkkelisid põhjustanud. Nendes valdkondades, kus eriarvamuste esitamine ning nende mitteamvestamine ning mitteamvestamise ebapiisavalt argumenteeritud põhjendamine on dokumenteeritud, tuleks jätkata lahenduste otsimist. Nende valitud kogu MAK kohta 1-5 prioriteetse probleemi lahendamisele asutakse koheselt, töötatakse välja konkreetsem, nn projektipõhine, tegevuste loetelu koos mõõdetavate tulemuste kirjeldamisega. MAKis tuleks ära näidata, mis ajaks ja keda kaasates sellised projektettepanekud välja töötatakse. Samuti oleks soovitatav kirjeldada MAKis mehhanismi, kuidas MAKi elluviimist jälgima ja hindama hakatakse, keda kaasatakse ning milliste põhimõtete alusel seda tehakse.

2. Sissejuhatus

Käesolev Metsanduse Arengukava täiendamise strateegilise keskkonnamõju hindamise (SMH) aruanne (edaspidi – aruanne) põhineb keskkonnaministri 15.märtisil 2002 .a. kinnitatud SMH programmil (edaspidi – programm). Programmis sätestati aruande koostamise meetodika, ajakava ning aruande sisukord, mida on siinkohal järgitud. [ML: tabelit \(nn Taani\) ei ole, aga programmist jäi ka välja jätmata.](#)

SA Säästva Eesti Instituut (SEI-Tallinn) moodustas aruande koostamiseks hindamiskomisjoni koosseisus Kaja Peterson (SEI-Tallinn, komisjoni esimees), Kalev Jõgiste (EPMÜ), Paavo Kaimre (EPMÜ) ja Ahto Oja (SEI-Tallinn). Tööülesanded komisjoni liikmete vahel jagati järgmiselt: K. Peterson, K. Jõgiste ja P. Kaimre hindasid kuue ekspertkomisjoni püstitatud eesmärkide ja kavandatud tegevuste vastavust keskkonnanäesmärkidele. A. Oja hindas MAKi täiendamise ja selle SMH protsessi läbiviimist, pöörates peatähelepanu avalikustamise korraldusele, mis pidi tagama mõlema protsessi läbipaistvuse ja osalusdemokraatia heade tavade järgimise.

Komisjoni töö tulemusena valmis hindamistabel, mis annab ülevaate komisjonid liikmete poolt antud hinnangust ekspertkomisjonide poolt püstitatud alam-eesmärkide ja kavandatud tegevuste vastavusele keskkonnanäesmärkidele ja keskkonnamõju suunale ja ulatusele. Avalikustamise kui MAKi täiendamise ja SMH protsessi osa analüüs on esitatud üldistatuna vastava küsimustiku tulemuste põhjal. Küsimustik esitati kõigile ekspertkomisjonide liikmetele.

Alljärgnevalt antakse ülevaade MAKi täiendamise strateegilise keskkonnamõju hindamise taustast, objektist, meetodikast ja tulemustest.

3. Taust

1999. aastal algatas keskkonnaministeerium (KKM) Eesti metsanduse pikaajalise arengukava koostamise. Kahe aasta jooksul läbi viidud uurimistööde ning arutelude tulemusel valmis arengukava tekstiversioon. 2001. aasta sügisel läbis dokument ekspertiisi võimalike arengukavast tulenevate keskkonnamõjude määratlemiseks. Nimetatud ekspertiisi tulemustest toetatuna käivitas keskkonnaministeerium metsanduse arengukava koostamise jätkuprotsessi.

Jätkuprotsessi aluseks said keskkonnaministeeriumi poolt läbi viidud konsultatsioonid enamiku metsandusega seotud huvirühmade hulgas. Valmis ettepanek täiendada keskkonnaministri poolt juba varem moodustatud metsanduse arengukava koostamise töörühma enam sotsiaalseid ning keskkonnakaitselisi huve esindavate ühiskonnagruppide esindajatega. Samuti jõuti konsultatsioonide tulemusena järeldusele, et vabariigi metsanduses on vähemalt kuus teravalt üles kerkinud probleemvaldkonda, millede lahendamiseks kaotaks mõtte metsanduse arengukava tegevuste edasine kavandamine.

KKM moodustas kuus ekspertkomisjoni järgmises koosseisus:

Töörühm	Valdkond	Töörühma liikmed
TR 1	Omanikuta metsamaade sihipärase kasutamise korraldamine	Rauno Reinberg (tehniline kooridnaator) Kalev Kangur, Lembit Maamets, Toomas Trapido, Toomas Lemming, Siim Sillamaa, Väino Lill, Rainer Raidmets
TR 2	Rüügimetsa Majandamise Keskuse tegevuse strateegilise juhtimise korraldamine ning tema tulemuslikkuse hindamine	Aigar Kallas (tehn. k) Andres Onemar, Sulev Vare, Rein Ahas, Kadri-Aija Viik, Esa Puustjärvi, Tiit Kolk, Märt Riistop
TR 3	Metsaõigusnormide rikkumine ning varimetsanduse tõkestamine	Olav Etverk (tehn. k.) Jaanus Aun, Rait Hiiepuu, Endel Visnapuu, Erik Kosenkranius, ML: allajoonitud Ahto Oja
TR 4	Kaitstavate metsade osakaalu määratlemine	Riina Matverk (tehn. k.), Asko Lõhmus, Kaili Viilma, Kalle Karoles, Mart Külvik
TR 5	Järjepideva metsakasutuse mahu ning oksas- ja lehtpuumetsade osakaalu määramine	Sulev Svilpolnis (tehn. k.), Ülo Viilup, Artur Nilsson, Rainer Kuuba, Mati Polli,
TR 6	Erametsanduse tugisüsteemi arendamine	Eve Rebane (tehn. k.), Jaanus Kala, Ain Kendra, Indrek Laas, Guido Ploompuu, Rainer Raidmets, Kristjan Tõnisson, Ants Varblane

SMH põhineb kõigi ekspertkomisjonide töö tulemustel (nn. lõpp-raportitel), mis esitati keskkonnaministeeriumile 11.märtsil 2002.

4. SMH objekt

MAKi täiendamise SMH objektideks olid:

- 1) Metsanduse arengukava täiendamiseks loodud kuue valdkondliku ekspertkomisjoni töö tulemused, mis on koostatud vastavalt keskkonnaministri juhitud töörühma kinnitatud lähteülesannetele. SMH objektiks on dokumendid, mis on valminud seisuga 11. märts 2002 ja KKM metsaosakonna poolt SEI-Tallinnale üle antud 12. märtsil 2002.a.

Hindamiskomisjon käsitles samuti kahe ekspertkomisjoni, vastavalt järjepideva metsakasutuse ja metsaõigusnormide rikkumise ja varimetsanduse ekspertkomisjoni 25.märtsil peetud koosolekute otsuseid.

2) Metsanduse arengukava täiendamise SMH läbiviimise avalikustamise korraldus ja MAKi täiendamise protsessi läbiviimine tagamaks protseduuri läbipaistvust ja järgimaks osalusdemokraatia häid tavasid.

5. Metoodika kirjeldus

5.1. MAKi täiendamise valdkondlikes tegevuskavades kavandatud tegevuste strateegilise keskkonnamõju hindamine

Keskkonnaeesmärgid:

1. Metsade majandamine ja kasutamine peab toimuma viisil, määral ja tempos, mis soodustavad bioloogilise mitmekesisuse säilimist.

2. Metsade majandamine ja kasutamine peab toimuma viisil, määral ja tempos, mis soodustavad metsade produktiivust, taastumisvõimet ja elujõulisust.

3. Metsade majandamine ja kasutamine peab toimuma viisil, määral ja tempos, mis ei kahjusta teisi ökosüsteeme.

ML: raiemaht! 4. Metsade majandamine ja kasutamine peab toimuma viisil, määral ja tempos, millel on üle põlvkonnaline soodus mõju keskkonnale.

5. Metsade majandamine ja kasutamine peab toimuma viisil, määral ja tempos, mis loob eeldused teiste valdkondade soodsaks arenguks, nt regionaalareng, kutseharidusele jms.

6. Metsade majandamine ja kasutamine peab toimuma viisil, määral ja tempos, mis aitavad täita rahvusvahelisi keskkonna-alaseid kohustusi.

Vastavalt SMH programmile, koostas hindamiskomisjon koosseisus K. Peterson, K. Jõgiste ja P. Kaimre maatrikstabeli (edaspidi – hindamistabel), mille abil hinnati ekspertkomisjonide poolt püstitatud eesmärkide ja kavandatud tegevuste vastavust kuuele keskkonnaeesmärgile. Keskkonnaeesmärkidele vastavust hinnati üldjuhul komplekselt mitte iga üksiku eesmärgi kaupa. Vähestel juhtudel oli võimalik hindamistabelis välja tuua tegevuse mõju mõne konkreetse keskkonnaeesmärgi saavutamisele, kuivõrd pakutud tegevuste üldistuste aste seda enamasti ei võimaldanud. Hindajad leidsid, et nõ. eesmärgi-tase on liiga üldine hindamaks keskkonnamõju. Samas on aga kõik püstitatud eesmärgid kooskõlas keskkonna-eesmärkidega. Seega alustati keskkonnamõju hindamist alam-eesmärkide tasemest alates. Paljudel juhtudel jäi seegi tase liialt üldiseks, et prognoosida võimalikku keskkonnamõju.

Ekspertkomisjonide poolt väljatöötatud tegevuskavades kavandatud tegevused ehk meetmed püstitatud eesmärkide saavutamiseks paigutati

hindamistabelisse. **ML: hindamise mõjuskaala ei vasta programmile** Nende keskkonnamõju hinnati skaalas vahetu (otsene) või kaudne mõju, mis omakorda jagunes potentsiaalselt positiivseks või negatiivseks mõjuks. Tegevuse mõju keskkonnale võis hindajate arvates puududa või jääda hindajatele teadmata või ebaselgeks. Viimase hinnangu puhul oli enamasti tegemist olukorraga, kus kavandatud tegevuse mõju võib hindajate arvates kujuneda nii positiivseks kui negatiivseks sõltuvalt sellest, milliseid lisameetmeid kavatakse rakendada. Kuivõrd ekspertkomisjonide tööd ja kavandatud tegevuste loetelu ei võimaldanud alati täpselt määratleda mõju suunda või ulatust, siis piirduiti hinnanguga “mõju ebaselge”, kuid kommentaaride lahtris kirjeldati lühidalt aspekte, mida tuleks tegevuste/meetmete rakendamisel arvestada.

Vastavalt SMH aruande esialgsete tulemuste esitlusel 5.aprillil tehtud ettepanekule, täiendasid hindajad oma hindamismetoodikat sel määral, et nende tegevuste/meetmete, millel sõltuvalt rakendusest võib hindajate arvates ilmnedä nii positiivne kui negatiivne keskkonnamõju ja mille kahetisele keskkonnamõjule on viidatud lahtris “mõju ebaselge”, puhul loobuti ühe-risti-meetodist. Hindamistabelis toodi välja tegevuse/meetme kahetine keskkonnamõju, paigutades

ristid kahte erinevasse lahtrisse, vastavalt siis “kaudne positiivne” või “kaudne negatiivne” mõju. Kahetise [VV: trükiviga](#) keskkonnamõjuga tegevuste/meetme üle peeti eraldi arvestust.

Kõik hinnangud on varustatud kommentaaridega vastavas lahtris, lisaks on toodud hindamiskomisjoni ettepanekud/soovitused ekspertkomisjonidele. [ML: allajoonitud](#) Üldjuhul tehakse ettepanekuid ja antakse soovitusi nende tegevuste/meetmete puhul, mille keskkonnamõju jäi hindajatele ebaselgeks. Üksikutel juhtudel tegi hindamiskomisjon ettepaneku kaaluda uue tegevuse/meetme lisamist.

SMH aruande koostamine toimus ajavahemikul 13.03.-05.04.2002. Hindamiskomisjoni esimene ja teine koosolek toimusid Tartus vastavalt 13.märtsil ja 2.aprillil 2002.a. Esimesel koosolekul täpsustati töö metoodikat ja lepiti kokku tööülesannetes ja –korralduses. Teisel töökoosolekul analüüsiti hindamise esialgseid tulemusi ja korrigeeriti nende esitamise vormi.

5.aprillil 2002.a. [ML: ebapiisav etteteatamine](#) keskkonnaministeeriumis toimunud SMH aruande esialgsete tulemuste esitlusel [VV: kellele?](#) tehtud ettepanekuid on aruande käesolevas versioonis püütud arvestada.

5.2. MAKi täiendamise ja SMH protsessi avalikustamise läbiviimise hindamine

MAKi täiendamise avalikustamise hindamine toimus asetleidnud sündmustele hinnangu andmises SMH programmis toodud avalikustamise kava suhtes. Protsessi läbiviimise hindamine toimus osalenute kirjavahetuse analüüsi abil, mille hindajatele edastasid ekspertkomisjonide tehnilised koordinaatorid. Protsessis osalenute ootustele vastavuse, rahulolu, tulemuslikkuse hindamiseks koostati täiendav küsimustik, mis saadeti e-kirjas kõikidele ekspertkomisjonide liikmetele ning tehnilistele koordinaatoritele. Seisuga 07.04.02 [ML: vastamistähtaeg 1-2 päeva!](#) on vastanud 1/3 ekspertkomisjonide liikmetest (12 inimest) ning 100% tehnilised koordinaatorid (6 inimest).

6. Hinnang kavandatud meetmete keskkonnamõjule, ehk kas ja kui võrd kavandatud meetmed aitavad kaasa keskkonnaeesmärkide saavutamisele

Keskkonnamõju hinnati lähtudes kuue ekspertkomisjoni väljatöötatud ja kavandanud tegevuste/meetmete alusel. Hindamistabel asub tervikuna lisa 2.

Hindamiskomisjon andis hinnangu järgmiselt:

Aspekt/Mõju suund ja ulatus	Arv	Keskkonna-mõju puudub	Vahetu keskkonnamõju		Kaudne keskkonnamõju		Keskkonna-mõju ebaselge
			positiivne	negatiivne	positiivne	negatiivne	
Töörühm 1 – Omanikuta metsamaa/KOKKU							
Püstitatud eesmärgid	1						
Püstitatud alam-eesmärgid	3	1			2		
Kavandatud tegevused		1			3		3
Töörühm 2 – RMK/KOKKU							
Püstitatud eesmärgid	1						
Püstitatud alam-eesmärgid	4	1			3		
Kavandatud tegevused		3	4+(2)	(2)	7+(2)	(2)	3
Töörühm 3 – Varimetsandus/KOKKU							
Püstitatud eesmärgid	1						
Püstitatud alam-eesmärgid	3				2		1
Kavandatud tegevused		1			9		1
Töörühm 4 – Kaitstavate metsade osakaal /KOKKU							
Püstitatud eesmärgid	1						
Püstitatud alam-eesmärgid	1		1				
Kavandatud tegevused			1		9		2
Töörühm 5 – Raiemaht/KOKKU							
Püstitatud eesmärgid	1						
Püstitatud alam-eesmärgid	1+7				5+ (1)	(1)	2
Kavandatud tegevused					18+ (2)	(2)	2
Töörühm 6 – Erametsandus/KOKKU							
Püstitatud eesmärgid	1						
Püstitatud alam-eesmärgid	3	1			2		
Kavandatud tegevused		3	3		5+(2)	(2)	3
KOKKU:		11	9+(2)	(2)	65+(7)	(7)	17

Märkus:

( ) – potentsiaalselt kahesuunalise keskkonnamõjuga tegevus/meede

Hindamistabelist nähtub, et hindajate arvates vastavad ekspertkomisjonide püstitatud eesmärgid ja alam-eesmärgid keskkonnaeesmärkidele ja kavandatud tegevuste rakendumisel ilmneb

valdavalt kaudne positiivne mõju (65 juhul ainult positiivne keskkonnamõju, 7 juhul võib mõju suund olla kas positiivne või negatiivne) või otsene positiivne mõju (9 juhul ainult positiivne, 2 juhul võib ilmneda nii positiivne kui negatiivne keskkonnamõju ML: kuidas saab siis väita, et pole negatiivne?). 17 juhul jäi tegevuse/meetme keskkonnamõju hindajatele teadmata või ebaselgeks. Hindajate arvates 11 juhul keskkonnamõju puudus. Ainult negatiivse mõjuga tegevusi/meetmeid hindajad ei tuvastanud.

7. Hinnang alternatiivsete tegevuste/meetmete valiku alustele ja põhjendustele, vajadusel täiendavad soovitused.

Kuivõrd hindajad ei tuvastanud ML: aga teadmata mõjuga? üksnes negatiivse keskkonnamõjuga tegevusi/meetmeid, siis sõltub potentsiaalselt negatiivse keskkonnamõju ilmumine sellest, kuidas toimitakse Metsanduse Arengukavas toodud tegevuste/meetmete rakendamisel. Hindajad on oma töös osutanud mõningatele aspektidele, mida tuleks potentsiaalselt kahesuunaliste tegevuste/meetmete rakendamisel arvestada. Soovitused on lisatud hindamistabelis vastavas lahtris.

ML: Alternatiivid, leevendavad meetmed?

VV: Puudub peatükk 8. Hinnang leevendavate meetmete kirjeldusele ja kasutamise põhjendustele, vajadusel täiendavad soovitused.

8. Hinnang avalikustamise kava rakendamisele ja tulemustele, vajadusel täiendavad soovitused.

Metsanduse Arengukava täiendamise strateegilise keskkonnamõju hindamise osaks oli ka avaliku arutelu korraldamine vastavalt SMH programmile.

Tagamaks protsessi läbipaistvust (sh. otsuste vastuvõtmine ekspertkomisjonides), samuti huvigruppide kaasatust ja info liikumist, kommentaaridega arvestamist ning mitteametlikku arvestamist on hinnati ka MAK koostamise protsessi.

8.1. SMH programmi ja aruande avalikustamine

MAK SMH programmi esimene eelnõu valmis 1. veebruariks ja avalikustati Internetis ajavahemikul 1. kuni 8. veebruarini. 2002.a. SMH programmi avalik koosolek toimus keskkonnaministeeriumi suures saalis (Toompuiestee 24, Tallinn) 13. veebruaril, kus osales 24 inimest. Mõnede huvirühmade (ELF, ERL) märgukirjade ja läbirääkimiste tulemusena muudeti SMH läbiviimise esialgset lähenemist, mille kohaselt VV: trükiviga keskkonnamõju esialgse kirjeldamise oleksid teinud ekspertkomisjonide liikmed ise. SMH programmi uuendatud varianti tutvustati keskkonnaministri MAK ministri töörühma liikmetele 28. veebruaril k.a. toimunud laiendatud koosolekul koos ekspertkomisjonide esialgsete tulemuste tutvustamisega. SMH programmi eelnõu avalikustati Internetis ajavahemikul 11. kuni 15. märtsini, mille jooksul enam olulisi kommentaare ega ettepanekuid SMH programmile ei tulnud. Keskkonnaminister kinnitas SMH programmi 15.märtsil 2002.a oma käskkirjaga

SMH aruande eelnõu avalikustati Internetis ajavahemikul 08.04. – 21.04. ja esimene avalikkuse teavitamine toimus 5. aprillil aset leidnud rahvakoosolekul. VV: See polnud ju avalik arutelu KMH seaduse kohaselt, mille järgi tuleb avalikust arutelust teavitada Ametlikes Teadaannetes, jne ! Parema tulemuse saavutamiseks toimub teine rahvakoosolek tõenäoliselt 26. aprillil Tartus, EPMÜ Metsandusteaduskonna majas (Kreutzwaldi 5) VV: (avaliku arutelu saaks korraldada 26.04 Tartus juhul, kui sellest teavitada 18.04 ilmuvas Äripäevas, milleks omakorda tuleb saata vastavasisuline kuulutus hiljemalt 12.04. See aga eeldab, et hiljemalt reedeks 12.04 on teada avaliku arutelu toimumise aeg ja koht !)

. SMH aruanne valmib ja on kavas kinnitada ministri töörühma poolt 30. aprilliks, misjärel on aruande lõplik variant kõigile kättesaadav Internetis aadressil www.metsad.ee .

SMH programmi eelnõu koostamine, selle eelnõu avalikustamine ja SMH programmi eelnõu avalikustamine on toimunud SMH programmi kohaselt ML: hindamiskaala ei vasta programmile. Taani küsimustik välja jäetud. Huvigruppide kommentaarid võeti arvesse ja uuendatud SMH programmi eelnõule olulisi vastukajasisid ei olnud. Kokkuvõtte laekunud ettepanekutest SMH programmi kohta ja kuidas neid arvestati programmi koostamisel asub lisas 3.

Soovitustena SMH programmi ja aruande koostamise ja avalikustamise kohta edaspidi võib tuua välja järgmised aspektid:

1. Alustada SMH programmi koostamist võimalikult varajases staadiumis ja võimalikult samaaegselt riikliku dokumendi enda koostamisega;
2. Varuda piisavalt aega (näha ette riikliku dokumendi enda ajakavas) aega nii dokumendi tulemuste kui SMH programmi ja aruande avalikustamisele, sh arvestusega, et avalikel rahvakoosolekutel arutluse all olevad materjalid oleksid huvirühmadele kätte saadavad vähemalt 1 nädal enne koosolekut.
3. Leppida kokku kuidas ning millises ulatuses jõuavad ekspertkomisjonides fikseeritud eriarvamused ja alternatiivsed meetmed SMH hindamiskomisjoni kätte. ML: mis takistas seda ??? /loetamatu/ kokku leppimast?

8.2. Hinnang MAK koostamise protsessile

MAK täienduse koostamise protsessi läbipaistvuse, huvirühmade kaasamise ja ilmnunud eriarvamuste lahendamise hindamiseks koostati küsimustik (lisa 4), mis saadeti kõikidele MAK ekspertkomisjonide liikmetele ja kuuele tehnilisele koordinaatorile KKM metsaosakonnast. Saabunud vastuste alusel (seisuga 07.04.02 laekus ML: vastamistähtaeg 1-2 päeva, selgelt ebapiisav vastuseid 12 ekspertkomisjoni liikmelt ja 6 tehniliselt koordinaatorilt) võib teha järgmisel järeldused:

1. Ootused

Ekspertkomisjonide liikmete ootused MAK täienduse suhtes olid väga erinevad – mõnede arvates polnud seda protsessi üldse vaja, mõned ootasid huvirühmade kokkulepet selles osas, mis eelmises MAK oli jäänud probleemseks või lahtiseks, mõned eeldasid keskkonnategevuskava - tüüpi tabelit koos argumentide ja tegevuste elluviimiseks vajalike finantsvahendite ulatuse ja

allikate äranäitamisega ning mõnede arvates oleks tulnud seada konkreetseid piiranguid (raie) tegevusele või konkreetsetele kasvukohatüüpidele.

Tehniliste koordinaatorite ootus oli tunduvalt ühtlasem ja eelkõige oodati huvirühmade kokkulepet strateegilistes küsimustes, mis olid jäänud lahendamata MAK senises koostamises.

2. Detailsuse aste

Ekspertkomisjonide mõned liikmed eeldasid **detailsuse astmeks** tabeli vormis tegevuste (projektide) nimetamist, kusjuures tekstis oleks toodud olukorra lühikirjeldus ja analüüs. Sellest eeldusest oli jällegi äärmuslikumaid nägemusi mõlemas suunas. Mõne arvamus kohaselt oleks arengukava pidanud olema detailsem, mõne arvates veel üldisem praegusest.

Tehnilised koordinaatorid eeldasid üldiselt **detailsuse astmeks** strateegiliste suundade määramist, nende vahel valimist, ainult üks koordinaator mainis ka tegevuste loetelu. Vormi (tabel, tekst, vms) kohta tehnilised koordinaatorid arvamust ei avaldatud.

3. Strateegilise planeerimise etapp

Ekspertkomisjonide liikmete enamuse arvates oli tegemist strateegiliste suundade seadmise, eesmärkide valimise ja tegevuskava koostamise **etappidega**. Mõnede arvates lisandusid sellele veel ka probleemide analüüs ja situatsiooni kirjeldus ning kriteeriumite valik tegevuste hindamiseks, üks ekspert eeldas ka projektide väljatöötamist. Mõnede arvates oleks pidanud alustama eelmise arengukava täitmise analüüsist. Ühe eksperdi arvates olid kõik etapid käesolevas protsessis segamini.

Tehniliste koordinaatorite nägemus kattus enamuse ekspertide omaga, st. MAK lõpeb etapiga, mis nimetab eesmärgid ja üldised tegevused nende saavutamiseks.

4. Lähteülesanne

Enamuse **ekspertide** jaoks **oli lähteülesande** sõnatus selge ja arusaadav. Puudusena toodi välja, et lähteülesandes oleks võinud näidata ära antud tegevuse paiknevus üldises strateegilise planeerimise ahelas ning eraldada oluline ebaolulisest. Samas oli enamus eksperte seda meelt, et lähteülesande ei olnud algselt hästi ära määratud oodatava tulemuse vorm ja detailsuse aste. Need, kellele ei olnud lähteülesanne piisavalt selge, oli võimalus seda kommenteerida ja täiendada, mida ka kasutati, aga näiteks ei vormi ega detailsuse astme kohta konkreetseid ettepanekuid ei tehtud. Enamus eksperte tunnistas, et nende arvamuslega arvestati ja mitteamvestamist põhjendati. Oli ka üksikuid arvamusi, mille kohaselt kommentaaride mitteamvestamist ei põhjendatud piisavalt.

Tehnilised koordinaatorid ei sekkunud üldse või üksikul juhul minimaalselt sisulisse lähteülesande püstitusse, v.a. muidugi asjaolu, et lähteülesande esimene versioon oli koostatud KKM metsaosakonna poolt. Valdav enamus tehnilisi koordinaatoreid nägigi ennast protsessi "käimas hoidjatena". Enamuse koordinaatorite jaoks oli lähteülesanne lõplik sõnustus selge, ainult ühel selgus see hilisema töö käigus.

5. Ekspertkomisjonide töö

Eksperdid osalesid koosolekutel vastavalt oma võimalustele, kui muud töökohustused lubasid, siis üldiselt osaleti. Optimaalselt koosoleku etteteatamise ajaks peeti paari nädalat, mõnele piisas ka paarist päevast või 1 nädalast, mõni oleks soovinud kokku leppida kõik koosolekud kogu MAK täiendosa koostamise perioodiks. Heaks tavaks loeti ka iga koosolek lõpetada järgmise koosoleku aja kokkuleppimisega. Enamuse jaoks oli koosoleku etteteatamise aeg piisav, kuna kõik olid teadvustanud pingelist ajagraafikut.

Tehniliste koordinaatorite nägemus koosoleku etteteatamise ajahorisont algas samuti paarist päevast, optimaalseks peeti nädalat, oldi seda meelt, et ka pikem etteteatamise aeg pole paha.

19.03.02. toimunud ekspertkomisjonide ühiskoosolekul pidi vaetama neid probleeme ja valdkondi, mis olid kas ekspertkomisjonide vahelise iseloomuga või polnud veel ekspertkomisjoni sees lahendust leidnud. Enamusele osalenutele jäi aga ühiskoosoleku eesmärk ja seetõttu ka tulemus ebaselgeks, oli ka arvamusi, et ühiskoosolek oli ebarahuldavalt ette valmistatud ning tehtud ainult "moe pärast". Pärast ühiskoosolekut toimusid vastavalt vajadustele veel ekspertkomisjonide koosolekud, kus püüti kas konsensuse või siis enamushääle abil saavutada kokkulepped seni lahtistena või suuri eriarvamusi tekitanud küsimustes. Kuna selged protseduurireeglid puudusid, siis eriarvamused või ka alternatiivsed ettepanekud meetmeteks ei jõudnud ekspertkomisjonide protokollidest kaugemale ning ei saanud olla ka SMH hindamise objektiks.

SMH alase poolepäevase koolituspäeva leidsid kõik olevat vajaliku. Osalenud jäid üldiselt sellega rahule. Avaldati lootust, et tulevikus oleks see pikem, mitmekordne ning rohkem MAK keskne just näidete osas, tehti ettepanek tulevikus taolist koolitust ka üle Interneti teha, et regioonidest kohalesõidu peale teist poolt päeva mitte kulutada.

Koosolekute protokollimise korra osas olid enamuse **eksperte** seda meelt, et üldiselt lepiti protokollimise ja eriarvamuste esitamise kord kokku. Koosolekutel ekspertkomisjoni otsuseid kõvasti ette ei loetud, vaid protokollid saadeti täpsustamiseks laiali e-kirjaga. Mille tulemusena tegelikult otsused vormistas tehniline koordinaator oma parema äranägemise järgi. Kirjalikult esitatud eriarvamused lisati protokollile, üldjuhul eelmise koosoleku protokoll kinnitati järgmisel koosolekul. Mõnede ekspertkomisjonide tööd segasid nähtavasti isiksustevahelised vastuolud nii komisjoni sees kui komisjoni liikmete ja koordinaatori vahel, kus argumentide esitamise asemel räägiti isikuomadustest, millest tulenesid ka arusaamatused nii protokollide ja eriarvamustega, nende lisamise, arvestamise ja mitte arvestamisega ning mitteamistamisega.

Üldine arvamus oli, et **komisjoni töö ajakavas** lepiti kokku ja üldjoontes suudeti sellest ka kinni pidada. Üldine segadus näis valitsevat ekspertkomisjonide töö tasustamise korruga ning selle otsustusmehhanismiga. Samuti ei olnud ei ekspertidel ega tehnilistel koordinaatoritel aimu, mida teha töö käigus kogunenud lisamaterjalidega (taustuurid, memod, ettepanekud projektideks, jne). Palju hilisemaid pretensioone oleks ära hoitud, kui erineva tasemega ettepanekute käsitlemise kord oleks olnud kokku lepitud ja kõigile teada, sealhulgas nende ettepanekute ja täienduste arvestamine, mis esitati ekspertkomisjoni mittekuuluvate huvirühmade poolt. Enamuse arvates kajastasid protokollid koosolekul räägitut, kuid oli ka vastupidiseid arvamusi. Kuna sätestamata oli protseduur, kuidas toimida ekspertkomisjoni mitte kuulunud huvirühmade poolt esitatud ettepanekutega, siis üldjuhul neid ei käsitletud ekspertkomisjonides üldse või käsitleti väga pinnapealselt ning kuna ettepaneku tegijal üldjuhul ei olnud võimalust enda ettepanekut kommenteerida ning põhjendada, siis need ei kajastunud lõplikes meetmete tabelites. Mille tagajärjeks oli olukord, kus osadele huvirühmadele jäi selline arusaam, et nende

ettepanekuid ignoreeritakse süstemaatilise järjekindlusega. Tegelikult ei pruukinud tegu olla niivõrd tahtliku ignoreerimisega, kuivõrd sätestamata protseduurireeglitest tuleneva teadmatus, oskamatus ja otsustamatusega.

Kuna ekspertkomisjonidele olid antud suhteliselt vabad käed, siis vahearuande nimeline dokument valmis ainult 2 komisjonil, 4 komisjoni liikmed tunnistasid, et neil sellenimelist dokumenti polnud. Lõpparuanne valmis kõigil enam vähem kokkulepitud tähtjaks, mille eelnõusid ka ministri töörühmale esitleti 28.02.02 toimunud laiendatud koosolekul ning millele said kõik huvirühmad oma täiendusettepanekuid esitada 1 nädala jooksul pärast koosolekut. Seda võimalust peaaegu ei kasutatud.

Poolte ekspertkomisjoni liikmete meelest oli komisjonidel oma töö tegemiseks **aega piisavalt**, poolte meelest mitte. **Tehniliste koordinaatorite enamuse meelest oli aega piisavalt**, üksikud olid seda meelt, et ekspertkomisjonide liikmetel võis osavõtu aktiivsus olla sõltuv igapäevastest tööülesannetest ning üks koordinaator andis aru, et tuli mahtuda etteantud piiridesse.

Huvigruppide kaasamine

Huvigruppide kaasamise kohta arvas enamuse **ekspertkomisjonide** liikmeid, et see oli piisav, kuid oluline vähemus oli vastupidisel arvamusel, tuues konkreetseid näiteid. Mõni liige avaldas ka arusaamatust, kuidas ekspertkomisjonid tekkisid ning et miks mõnes komisjonis polnud nende huvigruppide esindajaid, keda komisjoni töö otseselt puudutas. Avaldati ka arvamust, et väitlused ekspertkomisjonide sees toimusid isikute, mitte huvigruppide või erinevate maailmavaadete vahel. MAKi avalikustamisega jäi paar inimest rahule ja paar mitte. Viimaste väite kohaselt ei olnud selge, millal (vahe)tulemused Interneti pannakse. Osalejate enamuse meelest oli MAKi koostamise protsess läbipaistev, kuid oli ka teistsuguseid arvamusi, mida põhjendati sellega, et kohati tehnilised koordinaatorid kajastasid koosolekul räägitut tendentslikult. Neli tehnilist **koordinaatorit** arvasid, et **huvigruppide kaasamine** oli piisav ning kahe arvates mitte. Tehniliste koordinaatorite valdava enamuse meelest oli MAKi koostamise protsess läbipaistev, esitati ka arvamust, et ekspertkomisjonide koosseis oleks võinud olla teistsugune.

Osalejate üldine hinnang protsessile

Kui enamuse ekspertidest ja tehnilistest koordinaatoritest jäid MAKi täienduse koostamise protsessi ja tulemustega rahule, enam vähem rahule kuni mööduseni, et *“parem kui mitte midagi”*, siis oli ka suhteliselt selgelt väljendatud rahulolematust. Mida vastajad oleksid teinud teisiti:

- *“Oleks erametsanduse probleeme ja lahendusi arutanud ka peremetsaomanike organisatsiooniga.*
- *Põhimõtteliselt oleks tulnud teisiti käituda neljas punktis:*
  - i. läbimõeldud ja detailne tegevuskava*
  - ii. ministri ametnike personaalia ja roll protsessis*
  - iii. töörühmade sisulise töö korraldamine (ajagraafik, tellitavad tööd, töötasud, eesmärgid, vastutus, protseduurireeglid jne.)*
  - iv. üheselt mõistetav väljundi struktuur ja sisuline tase.*

Oleksin alustanud teaduslik-tehnilise läbteinfo ettevalmistamisest ja alles siis korraldanud arutelud. Praegu kulub liialt palju aega ja energiat võhikute informeerimiseks ja tendentslike andmete ja tõlgenduste väärarvamiseks. ... Sageli unustati, et tegemist on millegi suure toote täiustamise-täpsustamisega ja kujutati täiendamisprotsessi kui uue tegemist tühjale kohale seni tehtut analüüsivõimega. Nii suure projekti juhtimine peaks, hoolimata tema laiapõhjalisusest või just sellepärast, olema tunduvalt resoluutsem. Sellistes projektides osalejatel on peale osalemisõiguse ka KOHUSTUS tutvuda olulisema läbteinfoga ja esineda kompetentselt. Kui seda kohustust ei soovita täita, siis tuleb end taandada. On otse karjuv vajadus metsateadusliku teabekeskuse loomiseks, milline suudaks vajalikul tasemel hallata, töödelda, tõlgendada ja vormistada

metsandusliku infot kogu tema keerukuses ja süsteemsuses. Sellise keskuse loomine on kõige pikema perspektiiviga ja suurima tulemuslikkusega tegevus, mida saaks MAKi raames jätkusuutliku metsanduse tagamiseks kavandada. Enne kui otsustama hakata, tuleb teada!”

Soovitused edaspidiseks:

Protsessi tuleks alustada ootuste ühtlustamisega kuni kokku leppimiseni, millises vormis ja millise detailsuse astmega kirjeldatakse oodatavat tulemust.

Alustada tegevuste kavandamisega ja SMH protsessiga võimalikult üheaegselt, et vältida olukorda, kus SMH käigus tulenevate küsimuste või leevendavate meetmete pärast “peavad ekspertkomisjonid jälle kokku tulema olukorras, kus nad on juba töö lõpetanud”. ML: Aga ...?? /loetamatu/ ju isegi ei püütud ühendust võtta See tähendaks ühtlasi ka seda, et ekspertkomisjonid ei saa lugeda oma tööd lõpetatuks seni, kuni toimub SMH protsess, kõik avalikustamised ja avalikustamise käigus esitatud kommentaaride ning ettepanekute sisseviimine.

Enne töö alustamist leppida võimalikult detailselt kokku kodukord, mis sisaldab protokollimise korra, otsuste formuleerimise, protokollide täiendamise jne korra, selleks et hiljem töö käigus vältida olukorda, kus komisjoni liikmed arvasid, et lepitati kokku A-s aga protokollis ilmneb hoopis otsus B. Samuti selgemalt kokku leppida kuidas ning mille alusel tellitakse tasustatavad lisatööd ning mida tehakse töö käigus kogunenud väärtusliku taustmaterjaliga (koosolekute/ajurünnakute memod, projektettepanekud, konkreetsete ettepanekud seadusandluse muutmiseks, jne), mida saaks hilisemates etappides konkreetsete tegevuste kavandamisel kasutada ning mitte hakata otsast peale, sh leppida kokku, mida tehakse ja kuidas langetatakse otsus nende ettepanekute kohta, mis on esitatud huvigruppide poolt, kes ei kuulu vastavasse ekspertkomisjoni.

VV: puudev peatükk 11. Järelevalve ja seire

9. Esile kerkinud probleemid SMH programmi täitmisel

/VV: SMH aruande koostamise käigus probleeme ei kerkinud, küll aga võib neid kerkida aruande avalikustamise käigus. See osa lisatakse vastavalt hiljem/

MI: Huvitav. Ei saadud aru, mida hinnati, aga probleemi polnud.

10. Kokkuvõte

VV: See tuleks täiesti ülmer teha. See on ju sama, mis punkt 1 Lühikokkuvõte.

Kokkuvõttes tuleks kajastada ka Metsanduse arengukavas täheldatud probleeme/probleemseid valdkondi või tegevusi ning välja pakkuda nendele lahendusvariante.

SMH aruanne praegusel kujul ei kajasta üldse aruande lisas 2 toodud hindamistabelite kirjeldusi ja lahtiseletusi. Lisas toodud tabelites on puudu mitmete alam-eesmärkide mõju keskkonnale – mõju ebaselge – tuleks seda siiski põhjendada ja leida lahendusvariandid. Puudu on alternatiivide kirjeldused/hinnang?

Puudu on ka SMH programmi lisana toodud kriteeriumite maatriks. Kas seda kasutati või mitte?

Käesolev Metsanduse Arengukava täiendamise strateegilise keskkonnamõju hindamise (SMH) aruanne (edaspidi – aruanne) põhineb keskkonnaministri 15.märtisil 2002 .a. kinnitatud SMH programmil (edaspidi – programm).

SA Säästva Eesti Instituut (SEI-Tallinn) moodustas aruande koostamiseks hindamiskomisjoni koosseisus Kaja Peterson (SEI-Tallinn, komisjoni esimees), Kalev Jõgiste (EPMÜ), Paavo Kaimre (EPMÜ) ja Ahto Oja (SEI-Tallinn). Tööülesanded komisjoni liikmete vahel jagati järgmiselt: K. Peterson, K. Jõgiste ja P. Kaimre hindasid kuue ekspertkomisjoni püstitatud alam-eesmärkide ja kavandatud tegevuste vastavust keskkonnaeesmärkidele ja nende võimalikku keskkonnamõju. A. Oja hindas avalikustamise kava läbiviimist MAKi täiendamise ja selle SMH protsessi läbiviimist, pöörates peatahelepanu avalikustamise korraldusele eesmärgiga tuvastada protseduuri läbipaistvus ja osalusdemokraatia heade tavade järgimist.

Keskkonnamõju hindamise komisjoni töö tulemusena valmis maatrikstabel, mille abil komisjonid liikmed hindasid kuue ekspertkomisjoni poolt püstitatud alam-eesmärkide ja kavandatud tegevuste vastavust keskkonnaeesmärkidele ning nende võimaliku keskkonnamõju suunda ja ulatust olukorras, kus neid tegevusi/meetmeid rakendama hakatakse.

Hindamise tulemusena hindajad leidsid, et ekspertkomisjonide püstitatud eesmärgid ja alam-eesmärgid vastavad püstitatud keskkonnaeesmärkidele ja kavandatud tegevuste rakendumisel ilmneb valdavalt kaudne positiivne mõju (65 juhul ainult positiivne keskkonnamõju, 7 juhul võib mõju suund olla kas positiivne või negatiivne) või otsene positiivne mõju (9 juhul ainult positiivne, 2 juhul võib ilmnedagi nii positiivne kui negatiivne keskkonnamõju). 17 juhul jäi tegevuse/meetme keskkonnamõju hindajatele teadmata või ebaselgeks. Hindajate arvates 11 juhul keskkonnamõju puudus. Ainult negatiivse mõjuga tegevusi/meetmeid hindajad ei tuvastanud.

Kuivõrd hindajad ei tuvastanud üksnes negatiivse keskkonnamõjuga tegevusi/meetmeid MI: aga teadmata mõjuga?, siis sõltub potentsiaalselt negatiivse keskkonnamõju ilmumine sellest, kuidas toimitakse Metsanduse Arengukavas toodud tegevuste/meetmete rakendamisel. Hindajad on oma töös osutanud mõningatele aspektidele, mida tuleks potentsiaalselt kahesuunaliste tegevuste/meetmete rakendamisel arvestada. Ettepanekud ja soovitusel on lisatud hindamistabelis vastavas lahtris.

Avalikustamine toimus vastavalt kinnitatud SMH programmi avalikustamise kavale ML: mitte kõigis aspektides/tähtaegade osas. Esitatud kommentaaride alusel SMH programmi esialgsele eelnõule viidi programmi täiendused. Peale teistkordset avalikustamist Internetis kinnitati SMH programm. SMH aruande eelnõu valmis programmijärgse tähtaja raames ning esialgseid tulemusi tutvustati avalikkusele 05.04.02 toimunud koosolekul.

MAKi täiendamise protsessi läbiviimise hindamiseks koostati küsimustik. Vastuste põhjal võib väita, et koostatud MAKi täiendosa vastab enamuse protsessis osalenud ekspertide ootustele. Samas on mitmed huvigrupid avaldanud rahulolematusest tulemus suhtes. Seetõttu oleks soovitatav avalikustamise viimases etapis (MAK tervikteksti koostamisel ja avalikustamisel) vältida inimeste vahelistest vastuoludest tulenevaid negatiivseid mõjusid probleemide enda lahendamiseks. Hindajad teevad keskkonnaministeeriumile ettepaneku leppida kokku ekspertkomisjonide liikmetega MAKi ulatuses ehk eesmärkide ja tegevuste/meetmete tasemes, millega arengukavas piirduks. Hindajate arvates on enamus avalikustamise käigus tõstatatud probleemidest seotud tegijate erinevate ootustega MAKi suhtes. Seda näitasid ka küsimustiku

tulemused. Samuti tuleks MAKis ära määrata, kuidas ja millal ja mil viisil töötatakse välja arengukavas püstitatud eesmärkide saavutamiseks ja tegevuste elluviimiseks konkreetsed regulatsioonid ja meetmed ehk tegevuskava.

SMH aruande lõplikul vormistamisel arvestatakse eelnõu avalikustamise käigus tehtud ettepanekuid ja vajadusel täiendatakse ka **peatükki 9**. [ML: allajoonitud](#) |

Lisad

1. SMH programm

2. Hindamistabelid

3. Kokkuvõte laekunud ettepanekutest SMH programmi kohta ja kuidas neid arvestati programmi koostamisel

VV: Puudu SMH programmi avaliku arutelu protokoll

4. MAK täienduse koostamise protsessi läbipaistvuse, huvirühmade kaasamise ja ilmnenu eriarvamuste lahendamise hindamiseks koostatud küsimustik

ML: aga Taani tabel?